

Susmuş olanların yankılarını duymak

Özlem Şimşek

Virginia Woolf, “Dalgalar”ı tasarlarken günlüğüne: “*Hikaye anlatmaya çalışmıyorum.....aktarmaya çalıştığım akıntının üzerindeki adalar; hayatın kendisi akıp giden.....ama kadın kim? İsmi olmaması konusunda son derece ısrarlıyım.....bir kadın olsun istiyorum... Zamanı ve mekanı da ortadan kaldıracam*”¹ diye yazar. Elçin Acun’ın “Öyküsü Olmayan” serisinde Woolf’un yaklaşımını takip eder. İşlerinde, tanımsız bir kozmos yaratır. Bu kozmosta olay örgüsü yoktur; anlatı parçalanmış, kırılmıştır ve şeyler doğal düzeninde gerçekleşmez. Acun, fırtınanın henüz başlamadığı bir an yaratır, sürekli hüküm süren bir şimdiki zamandır bu. Suyun altında, ya da boşlukta bir anda hapsolürmüştür, geçmişin fısıltıları duyulur. Sürekli yüzmeye ama asla suyun üzerine çıkamamaya, sürekli koşmaya ancak ilerleyememeye, görünür olmakla görünmez kalmak arasında gidip gelmeye... Hep aynı döngüyü yeniden ve yeniden yaşamakla cezalandırılmış kadın karakterler, Tanrılar tarafından sürekli aynı taşı dağın zirvesine taşımakla cezalandırılan Sisyphos’un kaderini paylaşırlar.

Her sabah bir taşı bir dağın tepesine taşımaya girişmek ve tam gece tepeye vardığında taşın gerisin geri eski yerine dönmesi ve pesinden gidip her şeye yeniden başlamak. Tanrılar tarafından cezalandırılan ilk ölümlü olarak Sisyphos’un lanetinin kaynağı, ölümlüler dünyasına olan tutkusundadır ve Tanrılar da tam buradan verirler cezayı. Aslında trajik olan budöngü değildir, tanrıların verdiği asıl ceza bilinçtir. Camus’un dediği gibi “*eğer umutla destekleniyor olsaydı bu çaba neden kederli olacaktı ki?*” Ancak bilinç, kederin dışında sevinç de getirebilir, “*Sisyphos’u mutlu bir insan olarak tasarlamak gerekir*” der Camus. Bilinç aynı zamanda tanrıları kovup yazgısını ele geçirmesini de sağlayabilir Sisyphos’un.² Camus’nun dediği gibi ezici gerçekleri görmek yazgıyı bir insan işi, insanlar arasında çözülecek bir mesele haline getiriyorsa Sisyphos’un yazgısını ele geçirmesini sağlayan bilinç kadınlar için de tanrıları kovup kendi yazgılarını ele geçirmelerine yarar mı? Bu analogiyi Simone de Beauvoir’in kadınlıkla tanımlanan ev işlerini anlaşılabilir nedenlerle Sisyphos’un lanetine benzetmesinden³ destek alarak kuruyorum.

Acun’un işlerine Sisyphos mitinin penceresinden baktığımızda, videolarda sanatçının kendisinin oynadığı, trajik cezalarla lanetlenmiş karakterleri döngülerin içine

hapsolmuş görürüz. Bu döngü kadın kimliğine atanmış roller, sorumluluklar, görevler ve bu rollerin sürekli tekrara dayalı kendini yeniden üretimi döngüsünü de temsil eder. Öyküsü Olmayan/İsimsiz(1) 'de suyun yüzeyine ulaşmaya çalışır; Öyküsü Olmayan/İsimsiz(2) 'de kaçmaya, uzaklaşmaya... Onun yerine hep aynı noktanın etrafında kalmaya mahkum edilmişlerdir. Bu lanetleri üzerlerinde taşıyan karakterler Benjamin'in tarihsel ilerleme kavramını tanımlarken bahis açtığı tarihin meleğini hatırlatırlar. Tarihin meleği “... yüzünü geçmişe çevirmiştir” der Benjamin, “Bizim bir olaylar zinciri gördüğümüz noktada, o tek bir felaket görür, yıkıntıları birbirine üstüne yığıp, onun ayakları dibine fırlatan bir felaket.” Fırtına başlamadan hemen önce “Melek, büyük bir olasılıkla orada kalmak, ölüleri diriltmek, parçalanmış olanı yeniden bir araya getirmek ister.”⁴ Fırtına ilerlemenin kendisidir.

Acun, “Öyküsü Olmayan” serisinde bize bir olay örgüsü anlatmaz, geçmiş ve geleceğin arasında sonsuz bir şimdiki zamanda fırtına başlamadan hemen önce geçmişe bakmaya çağırır bizi. Benjamin'in dediği gibi artık susmuş olanların yankılarını da içinde taşıyan seslere kulak vermeye... Deneyimlere, yaşananlara yeniden ancak bu sefer farklı bakmamızı talep eder. Acun'un yeniden bakış ve değerlendirme amacı, serideki işlerin enstalasyonlarına da yansır. İsimsiz(1)'de suyun kendisi sergilemenin parçasıdır, İsimsiz (2)'de kaçma çabasının 3 farklı açıdan izleyicisi oluruz. Fotoğraflarla birlikte sunulan İsimsiz (3)'de ise belirsiz, yaşam belirtisi olmayan bir dış mekan tanımı yapılır ve bu hiçbir yerde, saklanan/ yaşayan/ buraya sürgün edilmiş bir karakter görürüz. Bu karakter işte, bilincin kendisi olabilir. Bilinç, trajedinin kaynağı olduğu gibi yazgının değişiminin olanaklılığını sağlamak için ilk adımdır.

İstanbul, Ocak 2017

Dipnotlar 1 Virginia Woolf, Bir yazarın Güncesi, Çev. Fatih Özgüven, İletişim Yay, İstanbul, 2008, s. 176. 2 Albert Camus, Sisyphos Söyleni, Çev. Tahsin Yücel, Adam Yayınları, İstanbul, 1988, s.103-106. 3 Simone de Beauvoir, Second Sex, Vintage, New York, 1989, s.5. 4 Walter Benjamin, Pasajlar, Çev. Ahmet Cemal, Yapı Kredi Yay., İstanbul, 2004, s.42.

Hearing the Echoes of Those who Became Silent

Özlem Şimşek

As she was planning her book *The Waves*, Virginia Woolf wrote in her diary: “I am not trying to tell a story... islands in the stream I am trying to convey; life itself going on... But who is she? I am very anxious that she should have no name... I want ‘She’... Also I shall do away with the exact place & time”.¹ Elçin Acun, in her series of work “Without a Story”, follows Woolf’s approach. In her work, the artist creates an undefined cosmos. In this cosmos, there is no plot; the narrative is fragmented and broken, and things do not occur in their natural order. Acun creates a moment when the catastrophe has not yet begun; this moment is a constantly prevailing present time.

Being imprisoned in a moment underwater or in emptiness, the whispers of the past are heard. To swim but never to surface, to constantly run but never be able to move forward, to go back and forth between being visible and staying invisible... Female characters, who have been punished with living through the same cycle again and again, share the same fate with Sisyphus who is punished by the gods to roll the same stone up the hill again and again.

Every morning, try to carry a stone to the top of a mountain and at night, when it is exactly on the top of the hill, the stone rolls back down to its former place, and then go back and start over. As the first mortal punished by the gods, Sisyphus has a curse with a source being his passion for the mortal world and the gods give a punishment exactly about that source. Actually what is tragic here is not the cycle, the real punishment of the gods is consciousness. As Camus states, “Where would his torture [grief] be, indeed, if at every step the hope of succeeding upheld him?” However, consciousness can also bring joy besides grief. “One must imagine Sisyphus happy,” says Camus. Consciousness can also enable Sisyphus to negate the gods and seize his fate.² If, as Camus said, to see the overwhelming facts makes the fate a human affair or a problem to be solved among people, would consciousness, which allows Sisyphus to take control over his fate, help women to chase away the gods and seize their own fate too? I am setting up this analogy with the support of Simone de Beauvoir who reasonably associates Sisyphus’ curse with femininely-defined housework.

When we view Acun's work from the perspective of Sisyphus' myth, in the videos we see the characters, who are played by the artist herself, being cursed by the tragic punishment and trapped in cycles. This cycle also represents roles, responsibilities, duties assigned to women's identities, and the constantly repeating self-reproduction cycle based on these roles. In "Without a Story/Untitled(1)" she tries to reach the water surface; in "Without a Story/Untitled(2)" she tries to escape, run away... Instead, these characters are always condemned to stay around the same spot. The characters bearing these curses remind us of the angel of history that Benjamin has mentioned when he is describing the concept of historical progress. About The Angel of History, Benjamin says "...his face is turned towards the past". "Where we see the appearance of a chain of events, he sees one single catastrophe, which unceasingly piles rubble on top of rubble and hurls it before his feet." Right before the catastrophe, "He [the angel] would like to pause for a moment so fair, to awaken the dead and to piece together what has been smashed."⁴ Catastrophe itself is progress.

In her series "Without a Story", Acun, does not give us a story line. Right before the catastrophe begins, in the infinite present between the past and future, she invites us to gaze into the past. As Benjamin says, to lend our ears to the voices that has echoes of those who have been silenced... The artist demands us to look again at experiences and things that happened but this time distinctively. Acun's aim at relook and analysis reflects on the installation of the works in the series. In "Untitled(1)" water itself is a part of the display, in "Untitled(2)" we become spectators of an escape attempt from 3 different perspectives. In "Untitled(3)" which is presented with photographs, there is an ambiguous definition of an outside space without a sign of life, and in this nowhere we see a character that is hiding/living/exiled here. This character here, may be consciousness itself. Consciousness, as the source of the tragedy, is the first step to make it possible to change the fate.

Istanbul, January 2017

Endnotes 1. Virginia Woolf, *A Writer's Diary*, Fatih Özgüven, trans., İletişim Yayınları, Istanbul, 2008, p.176 2. Albert Camus, *The Myth of Sisyphos*, Tahsin Yücel, trans., Adam Yayınları, Istanbul, 1998, p.103-106. 3. Simone de Beauvoir, *Second Sex*, Vintage, New York, 1989, p.5. 4. Walter Benjamin, *The Arcades Project*, Ahmet Cemal, trans., Yapı Kredi Yay. Istanbul, 2004, p.42